

De pares a fills

Les persones constituïm un grup d'organismes que, des de la nostra normalitat, és ben especial. Com tots els éssers vius, transmetem gens als descendents, un recull evolutiu del nostre llinatge que en determina les característiques biològiques. Però, a més, amb la cultura també els transmetem la nostra manera de veure i viure el món, una poderosa eina d'autoafirmació, integració i supervivència que les característiques biològiques del nostre cervell fan possible. Des d'aquest punt de vista, cultura i biologia van indefugiblement lligades. Poc podem fer respecte als gens que transmetem, però podem actuar de manera activa sobre la cultura que lleguem, amb les actituds diàries, individuals i col·lectives. I també, com s'ha vist darrerament, podem actuar sobre aspectes del funcionament dels gens que afecten directament la biologia dels nostres fills. Permeteu-me que compari de manera heterodoxa dos exemples, un cultural i l'altre biològic, per arribar a una conclusió comuna sobre la importància de les actituds diàries en la transmissió pares-fills.

La ciència i la tècnica van néixer fa desenes de milers d'anys, quan els nostres avantpassats van començar a modificar conscientment materials naturals per convertir-los en eines, la coneixença de les quals era culturalment transmesa de pares a fills. Una transmissió que, amb l'adveniment de l'escriptura, va incrementar exponencialment les seves possibilitats: va permetre la preservació de les idees de pensadors i científics i va facilitar-ne la traducció per fer-les accessibles als diferents pobles. La llengua és un dels princi-

DAVID BUENO

GENETISTA

pals referents culturals. ¿Per què creiem que és possible integrar completament el pensament de Descartes o d'Einstein a la nostra cultura si els llegim en un altre idioma? Una pregunta retòrica que ens hauria de fer repensar la política editorial en català, que fa anys que, amb comptades excepcions, no aposta d'una manera decidida per traduir clàssics del pensament i la ciència, sense els quals difícilment podrem mantenir la globalitat i la universalitat de la nostra cultura. De nou, les decisions que prenguem amb la nostra actitud diària repercutiran en la manera de viure i de veure el món de les generacions futures.

Això que hauria de semblar tan obvi culturalment també succeeix respecte a la funcionalitat d'alguns dels nostres gens. S'acaba de publicar un experiment fet en rates que demostra que la dieta dels mascles,

si és massa rica en greixos, incrementa la probabilitat que les filles siguin diabètiques. El motiu és simple. Per adaptar el funcionament dels gens a l'ambient exterior, el nostre genoma és capaç d'incorporar senyals moleculars específics, anomenats epigenètics, que contribueixen a modular la funcionalitat de determinats gens sense alterar el missatge que contenen. En certa manera, aquestes marques epigenètiques serien com els senyals de circulació, que poden establir que en un mateix tram puguem circular a 120 km/h o només a 80 km/h, en funció del senyal que hi posem. Generalment, l'epigenoma és esborrat durant la formació dels gàmetes, però en aquest cas sembla que succeeix tot el contrari, de manera que la dieta del pare condiona el metabolisme de les filles –encara no és clar perquè aparentment no afecta els fills–. Potser aquesta és una de les múltiples causes que fan que els casos de diabetis infantil augmentin un 3% cada any.

Aquestes dades indiquen que, si volem oferir el millor llegat biològic i cultural als fills, hem de vetllar pel seu benestar físic fins i tot abans de ser pares, cuidant per exemple l'alimentació, de manera similar a com també hem de proporcionar-los tot el fons cultural de la humanitat que considerem imprescindible en català. Per això és cabdal relançar la publicació d'obres de pensadors i científics d'ara i clàssics en català, així com donar a conèixer les troballes científiques actuals més rellevats, per assimilar-les en el nostre context. Per projectar-nos cap al futur conscientment cal la comprensió tant del nostre llegat biològic com del cultural. —

Si volem un bon futur per als nostres fills, hem de traduir textos de ciència i pensament al català i hem de menjar menys greixos